

«Ticaret ve sanayi odaları», «Ticaret odaları», «Sanayi odaları», «Ticaret borsaları»
ve
«Ticaret ve sanayi odaları», «Ticaret odaları», «Sanayi odaları» ve «Ticaret bor-
saları» Birliği Kanunu

(Resmî Gazete ile ilâm : 15 . III . 1950 - Sayı : 7457)

No.
5590

Kabul tarihi
8 . III . 1950

Bölüm : I

Tarif

BİRİNCİ MADDE — Ticaret ve sanayi odaları bu kanunda yazılı esaslarla meslek hizmetleri görmek, meslek ahlâk ve tesanüdünü korumak, ticaret ve sanayiın genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak ve bu maksatlarla verilecek işleri yapmak üzere kurulan, tüzel kişiliği haiz ve meslekî teşekkül mahiyetinde, kamu kurumlarıdır.

Kuruluş

İKİNCİ MADDE — Ticaret ve sanayi odası, oda kurulması istenen yerdeki müseccel tacirlerin % 60 nın yazılı isteği üzerine Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulur.

Ancak bu isteğin en az yüz tacir tarafından yapılması şarttır.

«Sanayi odaları» nın ayrı kurulduğu yerlerde bu odalar «Ticaret odaları» adını alırlar.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Dördüncü maddede belirtilen kuruluş ve çalışma sahaları içindeki sanayiciler, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının izniyle ve bu kanuna göre «Ticaret ve sanayi odaları» ndan ayrı olarak «Sanayi odaları» kurabilirler.

«Sanayi odaları», kuruluş sahası içinde mevcut sanayicilerin % 60 nın yazılı isteği üzerine kurulur. Ancak bu isteğin en az 30 sanayici tarafından yapılması şarttır. Bu kanuna göre oda kurabilecek sanayicilerin vasıfları şunlardır :

1. Makina, cihaz, tezgâh, alât ve diğer vasıtalar yardımıyla ham, yarı mamul, tam mamul her hangi bir maddenin veya enerjinin vasıf, terkip veya şeklini fizikî veya kimyevi surette az veya çok değiştirerek veya bu hammaddeleri işliyerek kıymetlendirmek suretiyle imal veya istihsal yapanlar;

2. Yılın fiilî çalışma günleri ortalamasına göre, muharrrik kuvvet kullananlarda 5, kullanmıyanlarda 10 kişi çalıştırmak. Ancak aşağıdaki işletmelerin vasıfları yukardaki fıkralara uysa bile işletenler «sanayici» sayılamazlar :

a) Seri halinde hazır elbise yapmıyan terziler, fabrika halinde işlemiyen fırınlar, lokantacı, elbise temizleyici ve benzerleriyle mamullerini toptan satmayıp perakende olarak doğrudan doğruya müstehlike satan kunduracı, şekerçi, tatlıcı gibi işletmelerin sahipleri;

b) Devlet tarafından işletilen telli ve telsiz telefon ve telgraf, radyo ve tele-

vizyon istasyon ve santralleri, şehir ve kasaba ve köylerdeki su temizleme, süzme ve dağıtma tesisleri;

e) 4753 sayılı Kanununun 2 nci maddesinde çiftçilik olduğu belirtilen nebat ve hayvan mahsullerinin, bizzat yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi işlerine tahsis edilen yerler. (Bu işletmelerin, işlemek üzere, istihalleri nev'inden hariçten hammadde almamaları şarttır.)

ç) Sanat okul ve enstitüleri, meslek kursları ve ceza evlerindeki atelyeler gibi öğretim ve eğitim amacıyla işletilen yerler;

d) Doğrudan doğruya Millî Savunma Bakanlığı teşkilâtına bağlı olarak çalıştırılan askerî sanayi müesseseleri.

Yukarı fıkralardaki sanayici tarifi yalnız bu kanuna munhasırdır.

Kuruluş ve çalışma sınırları

DÖRDÜNCÜ MADDE — «Ticaret ve sanayi odaları» ile «Ticaret odaları»nın kuruluş ve çalışma sahaları belediye sınırlarıdır. «Sanayi odaları»nın kuruluş ve çalışma sahaları il sınırlarıdır. «Sanayi odaları»nın çalışma sahaları Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından genişletilip daraltılabilir.

Odaların görevleri

BEŞİNCİ MADDE — «Ticaret ve sanayi odaları», «Ticaret odaları» ve «Sanayi odaları»nın başlıca görevleri şunlardır :

a) Meslekî ahlâkı ve tesanüdü korumak, ticaret ve sanayiın genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak;

b) Ticaret ve sanayii ilgilendiren bilgi ve haberleri derliyerek ilgililere ulaştırmak, resmî makamlarca istenecek bilgileri vermek ve bilhassa ticaret ve sanayi erbabının mesleklerinin icrasında ihtiyacı olabilecek her çeşit bilgiyi - müracaatları halinde - kendilerine vermek veya bunların elde edilmesini kolaylaştırmak;

c) Ticaret ve sanayie ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki iktisadi, ticari ve sınai faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri yapmak, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydeylemek ve mümkün olan vasıtalarla yaymak;

ç) Tüzükte gösterilecek ticaret ve sanayie ait belgeleri tanzim ve tasdik etmek, (Ancak, menşe şahadetnamelerini vermeye yalnız «Ticaret odaları» ile «Ticaret ve sanayi odaları» yetkilidir);

d) Sair mevzuatın verdiği görevlerle, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak;

e) Mevzuatla Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına ve bu Bakanlığa bağlı müesseselere verilecek işlerin odalara tevdi halinde bunları yapmak;

f) Meslek faaliyetine ait mevzular hakkında bakanlıklara, illere ve belediyelere tekliflerde ve dileklerde bulunmak;

g) Bölgeleri içindeki ticari örf, âdet ve teamülleri tesbit etmek;

h) Ticaret ve sanayi erbabınca riayet edilmesi mecburi meslekî karar alabilmek.

Odalar bunlardan başka :

ı) Ticaret mallarının vasıf ve keyfiyetinin tâyinine yarayıcı lâboratuvarlar kurabilir veya bunlara iştirak edebilirler;

ii) Ticaret ve sanat kursları açabilirler, memleket içinde ve dışında iktisadi bilimler için öğrenci okutabilirler ve stajyerler bulundurabilirler;

j) İlgililerin talebi halinde, ticari ve sınai ihtilâflarda hakem olabilirler;

k) Mahallî veya bölge sergileri, panayırlar, umumi mağazalar, depolar, kredi müesseseleri ve mevzuları dâhilinde kulüpler, müzeler ve kütüphaneler açabilirler veya açılmış veya açılacaklara katılabilirler.

Temsil ve imza yetkisi

ALTINCI MADDE — Odaları protokolde meclis başkanı veya başkanın tevkil edeceği meclise dâhil kimseler temsil eder.

Odanın hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır.

Yönetim kurulu başkanları veya başkanvekilleriyle diğer bir veya birkaç üyenin müşterek imzaları odaları ilzam eder.

Ehliyet

YEDİNCİ MADDE — Odalar, meclisleri kararıyle gayrimenkul mal almaya, satmaya ve rehin etmeye, ödünç para almaya, sosyal yardımlarda bulunmaya yetkilidirler.

Ajanlıklar

SEKİZİNCİ MADDE — Bir yerde mevcut tacir ve sanayicilerin miktarı başbaşa bir odayı yaşatmaya kâfi gelmediği takdirde oradaki müseccel tacir veya sanayicilerin % 60 ının yazılı isteği ve bağlanmak istediği oda meclisinin muvafakati üzerine en yakın ticaret ve sanayi odasına veya ticaret odasına ajanlık olarak katılmalarına Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca izin verilir.

Ajanlık bir şahıs tarafından temsil olunur.

Ajanın mahallî tacir veya sanayiciden olması şarttır.

Ajanlığın ayrılması veya kaldırılması da kuruluşlarındaki esaslara göre yapılır. Ancak bu ayrılma veya kaldırılma, taraflarca en az bir ay evvel haber verilme şartıyla mütaakıp yıl başında yürürlüğe girer.

Kayıt mecburiyetinde olanlar

DOKUZUNCU MADDE — Müseccel tacir ve bu kanuna göre sanayici sıfatını haiz bilcümle gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolanmaya mecburdurlar.

Sermayesinin tamamı Devlete ve özel idarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun veya sözleşme ile kurulmuş olup Devletin ve özel idarenin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları buldukları yerlerin odalarına kaydolanmaya mecburdurlar.

Bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde kendi başına ticari muamele yapan yerler şube addolunur.

Sanayi odaları kurulan yerlerde, bu kanunun tarifine uyan sanayiciler «Sanayi odaları» na kaydolanmakla ticaret odalarına kaydolanma mükellefiyetini yerine getirmiş olurlar. Ancak sanayiciler kendi sanayi mamullerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret odalarına veya ticaret ve sanayi odalarına da kaydolanmaya mecburdurlar.

Sanayici, kendi sanayi mamullerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştığı takdirde «Ticaret Odası» na da kaydolunmaya mecburdur.

Sanayi işletmesi sahiplerinin, işlerinin icabı olarak meşgul oldukları ticaret işleri bunların sanayici vasfını kaldırmaz. Bu gibiler arzu ettikleri takdirde «Ticaret odaları» na da girmekte muhtardır.

Durum değişikliğinin bildirilmesi mecburiyeti

ONUNCU MADDE — Odaya kaydolunan tacirlerin durumlarında vukua gelen, Ticaret Kanununa göre tescil ve ilânı gerekli her çeşit değişikliklerin vukuundan itibaren bir ay içinde odalara ve borsalara bildirilmesi mecburidir.

Bütçeler

ON BİRİNCİ MADDE — Odalarla bunlara bağlı ajanlıkların bütçeleri, muhasebe usullerine uygun olarak, yönetim kurullarınca hazırlanır ve meclislerce tasdik olunur.

Odalarda bütçeler, takvim yılına göre tanzim olunur.

Bütçelerden sarfiyat

ON İKİNCİ MADDE — Odalar bütçelerinden sarfiyat, başkan veya başkanvekili ile genel kâtibin, genel kâtibin bulunmadığı hallerde muhasip üyenin imzası ile yapılır.

Yüz liraya kadar sarfiyat, sonradan yönetim kurulunun tasdikına sunulmak şartıyla, genel kâtip tarafından re'sen yapılır.

Bölüm : II

Uzuvlar

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Odaların uzuvları şunlardır :

- a) Meslek komiteleri;
- b) Meclis;
- c) Yönetim kurulu.

Uzuvlara seçileceklerde aranacak vasıflar ve seçim usulleri Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak tüzükte gösterilir.

Meslek komiteleri

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Meslek komiteleri, tüzükte yazılı esaslara göre tesbit edilecek meslek guruplarınca seçilen 5 - 7 kişiden tereküp eder. Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir. Komite kendi arasından bir başkan ve bir başkanvekili seçer.

Meslek komitelerinin süresi üç yıldır.

Meslek komitelerinin görevleri

ON BEŞİNCİ MADDE — Meslek komitelerinin görevleri şunlardır :

- a) Oda meclisi için üyelerini seçmek;
- b) Kendi konuları içinde faydalı ve lüzumlu gördükleri tedbirleri, meclis veya yönetim kuruluna teklif etmek;

c) Meclis veya yönetim kurulu tarafından kendi mesleklerine ait işler hakkında yapılacak müracaatları tetkik ederek cevaplandırmak.

Meclisler

ON ALTINCI MADDE — Oda meclisleri, meslek komitelerince seçilecek ikişer kişi ile kurulur.

Oda meclisleri için aynı miktarda yedek seçilir.

Oda meclislerinin süreleri üç yıldır.

Meclis kendi üyeleri arasından bir yıl için bir başkan ve bir başkanvekili seçer.

Meclislerin görevleri

ON YEDİNCİ MADDE — Odalar meclislerinin görevleri şunlardır :

- a) Oda yönetim kurulu üyelerini seçmek;
- b) Genel olarak odalar gayelerinin gerçekleştirilmesi hususunda gereken her çeşit karar ve tedbirleri almak;
- c) Yönetim kurulu veya meslek komiteleri tarafından yapılacak teklifleri inceleyip karara bağlamak;
- ç) Riayeti mecburi meslekî karar almak;
- d) Bölgeleri içindeki ticari ve sınai örf ve âdetleri tesbit etmek;
- e) Aylık muvazeneyi ve aktarma taleplerini tetkik ve tasdik etmek;
- f) Tüccarlar arasında doğacak ihtilâfları gözmek üzere hakem heyeti seçmek, mahkemeler tarafından istenecek hakem ve bilirkişi listelerini tasdik etmek;
- g) Odaya kayıtlı üyeler hakkında yönetim kurulunca teklif olunacak cezaları karara bağlamak;
- h) Yıllık bütçe ve kesinhesapları tasdik ve yönetim kurulunu ibra etmek ve mesuliyeti görülenler hakkında takibata karar vermek;
- ı) Gayrimenkul alımına ve satımına veya rehin edilmesine ve ödünç para alınmasına, sosyal yardımlarda bulunulmasına karar vermek;
- i) İç yönetmeliği tetkik ve tasdik etmek;
- j) Gerek odalara kayıt mecburiyetine tâbi olup olmamak, gerek kayıt mecburiyetine tâbi oldukları halde ithal edildikleri derecelere mütaallik yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itirazları tetkik ve kesin karara bağlamak;
- k) Mesleklere ve meselelere göre ihtisas komisyonları kurmak;
- l) Yönetim kurulu tarafından inha olunacak genel kâtibi tâyin etmek;
- m) Memleket içi ve dışı sınai, ticari ve ekonomik teşekküllere üye olmak ve kongrelerine delege göndermek;
- n) Muhabir ve fahri üye kabulüne karar vermek.

Yönetim kurulları

ON SEKİZİNCİ MADDE — Yönetim kurulları, meclisin kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği 5 - 11 kişiden terekküp eder.

Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir.

Kurul kendi arasından bir başkan ve bir veya iki başkanvekili seçer

Yönetim kurullarının görevleri

ON DOKUZUNCU MADDE — Odalar yönetim kurullarının görevleri şunlardır :

- a) Mevzuat ve Meclis kararları dairesinde oda işlerini yürütmek;

- b) Bütçeyi, kesinhesabı ve aktarma tekliflerini ve bunlara mütaallik raporları oda meclisine vermek;
- c) Aylık muvazeneyi oda meclisine, tasdik edilmek üzere sunmak;
- ç) Oda genel kâtibini meclise inha etmek, diğer oda memur ve hizmetlilerinin tâyin ve azillerini, terfi ve tecziyelerini icra etmek;
- d) 74 ncü madde gereğince ihtar, tevbih vermek ve oda meclislerince verilecek cezaları tatbik etmek;
- e) Hakem ve bilirkişi listelerini hazırlamak ve tasdik edilmek üzere meclise sunmak;
- f) Ticari kefaletleri ve tüzükte gösterilecek belgeleri tasdik etmek;
- g) Odanın bir yıllık çalışmaları ve bölgenin iktisadi ve snai durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp meclise vermek;
- h) İç yönetmeliği meclisin tasdikına sunmak;
- ı) Ticaret ve sanayiye ait her türlü incelemeleri yapmak, çalışma sınırı içindeki ticari ve snai faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri tutmak ve başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydeylemek ve bunları münasip vasıtalarla yaymak.

Yönetim kurulu yetkilerinin devri

YIRMİNCİ MADDE — Yönetim kurulu, lüzumu halinde, yetkilerinden bir kısmını üyelerinden bir veya birkaçına veya genel kâtime devredebilir.

Toplantılar

YİRMI BİRİNCİ MADDE — Odalar yönetim kurulları en az haftada bir defa, meclisleri ve meslek komiteleri başkanının daveti üzerine her vakit ve her halde ayda bir defa kendiliklerinden toplanırlar.

YİRMI İKİNCİ MADDE — «Ticaret odaları» ile «Sanayi odaları»nın ayrı kurulduğu yerlerde, odalar yönetim kurulları, alınacak meslekî kararlarda, diğer odanın istişari mahiyette mütalâasını sorar. Mütalâası sorulan oda 48 saat içinde görüşünü bildirir.

Odalar yönetim kurulları diğer odaların verdikleri meslekî kararlara mahallin en büyük mülkiye âmiri nezdinde itiraza yetkilidir. Bu halde her iki oda yönetim kurulları mahallin en büyük mülkiye âmirinin daveti ve onun başkanlığı ve varsa o yerdeki Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının mümessili huzuru ile toplanarak ihtilâfı çözerler. Uyuşulamadığı takdirde Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı hakem olur.

Ayrıca üç ayda bir defa, iki oda yönetim kurulu toplanarak meslekî mevzularda görüş birliğine varırlar.

Toplanma ve müzakere şekli tüzükte gösterilir.

Odalar genel kâtipleri

YİRMI ÜÇÜNCÜ MADDE — Odaların, işlerini çevirmekle görevli ve oda yönetim kurulu ve meclisi toplantılarında oy sahibi, birer genel kâtibî bulunur. Lüzumu halinde yönetim kurulları bir genel kâtip yardımcısı tâyin edebilir.

Nüfusu 100 000 den fazla olan yerlerde bu yardımcılar birden fazla olabilir.

Genel kâtipler yönetim kurulunun inbasiyle meclis tarafından tâyin olunur. Genel Kâtiplerin terfi, tecziye ve azilleri tâyinlerindeki esaslara göre yapılır.

Genel kâtibin vazifeleri ve hangi hallerde imzaya yetkili oldukları tüzükte gösterilir.

Bölüm : III

Odaların gelirleri

Gelirler

YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — «Ticaret ve sanayi odaları», «Ticaret odaları» ve «Sanayi odaları»nın gelirleri şunlardır :

- a) Kayıt ücreti;
- b) Yıllık aidat;
- c) Munzam aidat;
- ç) Yapılan hizmetler karşılığı ücretler;
- d) Vesika harçları;
- e) Yayın gelirleri;
- f) Bağış ve yardımlar;
- g) Misil zamları;
- h) Para cezaları;
- ı) İştirakler kârı;
- i) Türlü gelirler.

Kayıt ücreti ve yıllık aidat

YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Tüzükte gösterilecek usullere göre tesbit olunacak dereceler üzerinden, odalara ilk kaydedileceklerden alınacak kayıt ücretleriyle kayıtlı bulunanlardan tahsil olunacak yıllık aidat miktarları, yönetim kurullarınca teklif ve meclislerce onanacak tarife ile tesbit olunur. Fevkalâde dereceye girenlerin kayıt ücreti ve yıllık aidatı, sermayelerinin binde biridir. Ancak bu miktar 5 000 lirayı geçemez.

Re'sen yapılan kayıtlarını ve derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar, tüzükte tesbit olunacak usuller dairesinde, oda veya borsa meclislerine itiraz ederler.

Meclislerin kararı kesindir.

İtiraz kesinleşinceye kadar kayıt ücreti tahsil olunmaz.

Munzam aidat

YIRMI ALTINCI MADDE — Munzam aidat, sanayici veya tacirin o yıl zarfında elde ettiği ticari veya sınai kazançtan Gelir Vergisine matrah teşkil eden miktarın binde beşidir.

Hem ticaret ve hem sanayi odasına kayıtlı bulunanların munzam aidatı, galip vasfı ile mukayyet bulunduğu meslek kazancına göre o oda tarafından tahsil olunur. Ancak kayıtlı bulunduğu odalar arasında her odaya ödedikleri aidatla mütenasip olarak paylaşılır.

Zarar eden tacirler ve sanayiciler o yıl için munzam aidat ödemezler. Esnaf Vergisine tâbi tutulan tacirlerin ödiyecekleri munzam aidat ödedikleri Esnaf Vergisinin yüzde beşidir.

Bir şehirde mütaaddit şubeleri bulunan tacirler yalnız birisi için munzam aidat verirler. Bunlarda munzam aidat bütün şubelerinden elde ettikleri ticari kazançın Gelir Vergisine matrah teşkil eden miktarının binde beşidir.

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun birinci maddesinin (A) ve (C) fıkralarındaki kurumların munzam aidatı, ödedikleri Kurumlar Vergisinin yüzde beşidir.

Müstakil bilânçosu yapılan şubelerin munzam aidatı, o şubelerden elde edilen kazançların binde beşidir ve şubenin bulunduğu mahallin odalarına ödenir.

Bilânçoları bir merkezde yapılan kurum ve müesseselerin munzam aidatı merkezin bulunduğu yerin ticaret odasına ödenir. Ancak bu munzam aidat her şubenin elde ettiği kazanç ile mütenasip olarak şubelerin bulunduğu yerler ticaret odaları veya sanayi odaları arasında paylaşılır. Bütün bu hallerde bir müessesenin şubeleriyle beraber ödiyeceği munzam aidat tutarı 5 000 lirayı geçemez.

Ücretler ve vesika harçları

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Mahiyetleri ve nevileri tüzükte gösterilecek hizmetler karşılığı alınacak ücretlerle, odalar yönetim kurullarınca onanacak vesikalardan alınacak tasdik harcı ve verilecek diğer vesikalardan alınacak harçların miktarları yönetim kurullarının teklifi ve meclislerin tasdiğiyle tesbit olunur.

Ayrılacak fon

YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Odalar her yıl tahsil edilen gelirlerinin yüzde onunu, birlik adına, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının göstereceği Millî bankalardan birine yatırmaya mecburdurlar.

Huzur hakkı

YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Oda yönetim kurulu ve meclisi üyelerine, iştirak edecekleri toplantılar için huzur hakkı verilir.

Odalar yönetim kurulları üyelerine verilecek huzur hakkını meclisler, meclis üyelerine verilecek huzur hakkını birlik genel kurulları tesbit ederler.

Bölüm : I V

Uzuvların feshi ve odaların lâğiv ve tasfiyeleri

Uzuvların feshi

OTUZUNCU MADDE — Odalar uzuvlarının feshi aşağıdaki esaslarla yapılır :

a) Yönetim kurullarının feshi;

Oda meclisleri; yönetim kurullarını, lüzum gördükleri hallerde, her zaman değiştirip yenilerini seçmek hakkını haizdirler. Yeni yönetim kurulu feshedilenin süresini tamamlar;

b) Oda meclislerinin feshi;

1. Oda meclisleri mürettep adedeki üyesinin yarısından fazlasının yazılı talebi ve yine mürettep adedeki üyenin üçte ikisinin bu talep üzerine vereceği kararlarla kendi kendini fesheder. İki toplantıda bu nisap bulunmadığı takdirde bir yıl süre ile fesih talebinde bulunulamaz;

2. Çalışmalarını meslekî ahlâk ve memleketin genel menfaatleriyle ahenkli olarak yürütmiyen, mevzuata uymıyan, görevlerini iyiye kullanmıyan ve birlik kararlarına riayet etmiyen oda meclisleri Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca feshedilir.

Bu hallerde meclis yeniden teşkil olunur. Yeni meclis eski meclisin süresini tamamlar. Feshedilen uzuvların yeniden teşekkülüne kadar bu kanunla gösterilen vazifelerin ne şekilde ifa edileceği Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca gösterilir.

Lâğv ve tasfiye

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Odaların lâğv ve tasfiyesi aşağıdaki esaslarla yapılır :

Odaya kayıtlı mürettep adedin üçte biri miktarındaki üyenin meclise yazılı bir teklif yapması, bu teklif üzerine oda meclisinin mürettep adedinin üçte iki ekseriyetle lâğv ve tasfiye için plebisite karar vermesi, en çok üç gün devam eden bir plebisit yapılması, plebisit neticesinde mukayyet bütün âzanın yüzde altmışının lâğv ve tasfiyeyi tasvip etmesi şarttır.

Bu plebisitin yapılış tarzı tützükte gösterilir. Bu suretle lâğvına karar verilen oda hakkında Ticaret Kanununun anonim ortaklıkların tasfiyelerine ait hükümleri tatbik olunur.

Tasfiye halinde menkul ve gayrimenkul mevcutlar paraya çevrilir.

Bu paralar birliğe, yediemin sıfatıyla, tevdi olunur ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının göstereceği Millî bir bankada saklanır. Kaldırılan oda üç yıl içinde aynı mahalde yeniden kurulduğu takdirde birlik bu parayı yeni odaya geri verir. Bu süre içinde aynı mahalde oda kurulmadığı takdirde bu paralar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının muvafakatiyle bu kanunda yazılı odaların maksat ve görevlerine uygun şekilde sarfolunur.

«Ticaret ve sanayi odaları» nın lâğvı neticesinde hâsıl olan paralar o yerde ticaret odası ve sanayi odası ayrı ayrı kurulduğu takdirde yarı yarıya paylaşılır.

Ticaret Borsaları

Tarif

OTUZ İKİNCİ MADDE — «Ticaret borsaları», kanunda yazılı esaslar dairesinde borsaya dâhil maddelerin alım ve satımı ve fiyatlarının tesbit ve ilânı işleriyle meşgul olmak üzere kurulan tüzel kişiliği haiz kamu kurumlarıdır.

Kuruluş

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Ticaret borsaları, ticari ihtiyaçların lüzumlu kıldığı yerlerde Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca kurulur.

Borsaların faaliyet bölgeleri buldukları şehrin belediye sınırlarıdır.

Borsaların görevleri

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ticaret borsalarının görevleri şunlardır :

- a) Borsaya dâhil maddelerin, borsada alım satımını tanzim ve tescil etmek;
- b) Borsaya dâhil maddelerin her günlük fiyatlarını usulî dairesinde, tesbit ve ilân etmek;
- c) Alıcı ve satıcının teslim ve tesellüm ve tediye bakımından vecibelerini, her tipin asgari vasıflarını ve muamelelerin tasfiye şartlarıyla fiyatlar üzerine müesir şartları, ihtilâf husulünde ihtiyari tahkim usullerini gösteren ve Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin tasdikiyle tekemmül eden genel kaide ve hükümler vücuda getirmek;

- c) Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takibederek fiyat haberleşmesi yapmak;
- d) Borsaya dâhil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tesbit üzere lâboratuvar ve teknik bürolar kurmak ve kurulmuşlara katılmak;
- e) Sair mevzuatla ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak;
- f) Borsaya ait örf ve âdetleri tesbit ve ilân etmek.

Temsil ve imza yetkisi

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Borsaları protokolde meclis başkanı veya başkanın tevkil edebileceği, meclise dâhil, kimseler temsil eder.

Borsanın hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Yönetim kurulu başkanları veya başkanvekilleriyle, diğer bir veya birkaç üyenin müşterek imzaları borsaları ilzam eder.

Ehliyet

OTUZ ALTINCI MADDE — Borsalar, gayrimenkul mal almaya, satmaya ve rehin etmeye, ödünç para almaya, bağışta bulunmaya yetkilidirler.

Kayıt mecburiyetinde olanlar

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Ticaret borsalarına dâhil maddelerin alımı veya satımı ile işigal edenler, buldukları yerin ticaret borsalarına kaydolunmaya mecburdurlar.

Bu mecburiyetlere riayet etmeyenlerin kayıtları borsalarca re'sen yapılır ve kendilerine tebliğ edilir.

Borsaya kaydolunan tacirlerin durumlarında vukua gelen, Ticaret Kanununa göre tescil ve ilân gerekli her çeşit değişikliklerin vukuundan itibaren bir ay içinde borsaya bildirilmesi mecburidir.

«Borsaya kayıtlı maddelerin müstahsılları veya âmilleri borsalara kaydolmaksızın dahi kendi mallarını borsada satabilirler.»

Bütçeler

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Borsaların bütçeleri, (Birlikçe hazırlanacak tipe ve tesbit olunacak) muhasebe usullerine uygun olarak yönetim kurullarınca ihzar ve meclislerce tasdik olunur.

Bütçelerden sarfiyat, borsa yönetim kurulları başkanları veya başkanvekilleriyle genel kâtiplerin müşterek imzalarıyla yapılır.

Teşkilât

Uzuvlar

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Borsaların uzuvları şunlardır :

- Meslek komiteleri;
- Meclis;
- Yönetim kurulu.

Uzuvlara seçileceklerde aranacak vasıflar ve seçim usulleri Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak tüzükte gösterilir.

Meslek komiteleri

KIRKINCI MADDE — Meslek komiteleri tüzükte yazılı esaslara göre tesbit edilen meslek guruplarınca seçilecek 5 - 7 kişiden tereküp eder. Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir. Komite kendi arasından bir başkan ve bir başkanvekili seçer.

Meslek komitelerinin süreleri üç yıldır.

Meslek komitelerinin görevleri

KIRK BİRİNCİ MADDE — Borsa meslek komitelerinin görevleri şunlardır :

- a) Borsa meclisi için üyelerini seçmek;
- b) Kendi mevzuları dâhilinde faydalı ve lüzumlu gördükleri tedbirleri yönetim kuruluna teklif etmek, yönetim kurulunun reddi halinde aynı teklifleri meclise yapmak;
- c) Meclis veya yönetim kurulu tarafından, kendi mesleklerine ait işler hakkında yapılacak müracaatları tetkik ederek cevaplandırmak.

Meclisler

KIRK İKİNCİ MADDE — Borsa meclisleri, her meslek kurulundan seçilecek ikişer kişiden teşekkül eder.

Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir. Borsa meclislerinin süreleri üç yıldır.

Meclis kendi üyeleri arasından, bir yıl için, bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Meclis başkanları diğer uzuvlara seçilemezler.

Meclislerin görevleri

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Borsa meclislerinin görevleri şunlardır :

- a) Borsa yönetim kurulunu seçmek;
- b) Genel olarak borsalar gayelerinin gerçekleştirilmesi hususunda gereken her çeşit karar ve tedbirleri almak;
- c) Yönetim kurulu veya meslek komiteleri tarafından yapılacak teklifleri inceleyip karara bağlamak;
- ç) Bölgeleri içindeki borsa örf, âdet ve teamüllerini tesbit etmek ve yayınlamak;
- d) Aylık muvazeneyi ve aktarma taleplerini tetkik ve tasdik etmek;
- e) Kayıtlı üyeleri hakkında yönetim kurulları tarafından teklif edilecek cezaları karara bağlamak;
- f) Borsa üyeleri hakkında disiplin cezaları vermek;
- g) Borsada cereyan edecek muamelelerden doğacak ihtilâfları çözmek üzere hakem kurulunu seçmek;
- h) Yıllık bütçe ve kesinhesapları tasdik ve yönetim kurulunu ibra etmek;
- ı) Borsaya tâbi maddelerden hangilerinin, en geç satış gününü takibeden ilk iş günü içinde, tescil ettirmek şartıyla borsa yerinin dışında alınıp satılabileceğini tesbit etmek;
- i) Borsa dışında yapılan muamelelerde vukua gelecek ihtilâfları çözmek üzere, istenecek hakem ve bilirkişi listesini tasdik etmek;
- j) İç yönetmeliği tetkik ve tasdik etmek;
- k) Mesleklere ve meselelere göre ihtisas komisyonları kurmak;
- l) Gerek borsalara kayıt mecburiyetinde olmamak, gerek kayıt mecburiyetine

tâbi oldukları halde ithal edildikleri derecelere mütaallik yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itirazları tetkik etmek ve kesin karara bağlamak.

Yönetim kurulları

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Borsa yönetim kurulları, meclisin kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği 5 - 11 kişiden terekkiüp eder. Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir.

Kurul kendi arasından bir başkan ve bir başkanvekili seçer.

Yönetim kurulunun görevleri

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Borsa yönetim kurullarının görevleri şunlardır:

- a) Mevzuat ve meclis kararları dairesinde borsa işlerini yürütmek;
- b) Bütçeyi, kesinhesabı ve aktarma tekliflerini ve bunlara mütaallik raporları borsa meclisine vermek;
- c) Aylık muvazeneyi borsa meclisinin tasdikına sunmak;
- ç) Borsa memur ve hizmetlilerinin tâyin ve azillerini, terfi ve tecziyelerini icra etmek;

Borsa komiserinin terfi, tecziye ve azlini Bakanlıktan istemek;

- d) İhtar, tevbih veya para cezaları vermek, borsa meclislerince verilen disiplin cezalarını tatbik etmek;

e) Hakem ve bilirkişi listelerini hazırlamak ve tasdik edilmek üzere borsa meclisine vermek;

f) Tüzükte gösterilen belgeleri tasdik etmek;

g) Borsanın bir yıl içindeki faaliyeti ve bölgesinin iktisadi durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp borsa meclisine vermek;

h) Borsaya ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki borsaya ait endeks ve istatistikleri tutmak ve başlıca maddelerin borsa fiyatlarını tesbit ve münasip vasıtalarla ilân etmek;

ı) Borsanın bir yıl içindeki faaliyeti ve bölgesinin iktisadi durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp borsa meclisine vermek;

i) Borsa dışında vukua gelecek anlaşmazlıkları çözmek üzere istenilecek hakem ve bilirkişi listelerini tanzim etmek.

Yönetim kurulu görevlerinin devri

KIRK ALTINCI MADDE — Yönetim kurulu, lüzumlu hallerde, yetkilerinden bir kısmını yönetim kurulu üyelerinden birine veya bir kaçına veya genel kâ-tibe devredebilir.

Toplantılar

KIRK YEDİNCİ MADDE — Yönetim kurulu en az haftada bir defa, meclisleri ve meslek komiteleri lüzumu halinde ve başkanın daveti üzerine her vakit ve her halde ayda bir defa kendiliklerinden toplanırlar.

Genel kâtip

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Geliri 50 000 liradan fazla olan borsalarda meclisler tarafından tâyin olunan bir genel kâtip bulunur.

Genel kâtipler borsa yönetim kurulları ve meclislerinde oy sahibidir.

Genel kâtipler borsa muamelelerini tedvirle görevlidir.

Borsa komiseri

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Borsalarda, günlük alım satım muamelelerini ve fiyat temevvüçlerini tarafsız bir murakabe altında bulundurmak üzere, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca tâyin edilen bir komiser bulundurulur.

Komiserlerin ücreti borsa tarafından verilir ve miktarı Bakanlık ile borsa meclisleri arasında kararlaştırılır.

Komiserlerin yetkileri tüzükte gösterilir.

Geliri 50 000 liradan az olan borsalar ayrıca genel kâtip bulundurmıyabilirler. Bu halde komiserler genel kâtiplik görevini de yaparlar. Genel kâtiplik görevini de yapan komiserler yönetim kurulu ve mecliste oy sahibidir.

Komiserler hakkında, genel kâtiplik görevi dolayısıyla borsalar tarafından tatbik edilecek terfi ve tecziye işlemlerinde, son karar hakkı Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına aittir.

Alım satım

ELLİNCİ MADDE — Ticaret borsalarında nümune veya tipler üzerinde mal alınıp satılır. Tipi tesbit edilmemiş olan mallarla misliyyattan olup mahallî ihtiyaçları karşılıyan maddeler ve canlı hayvanlar da borsalarda muamele görecektir maddeler arasına alınabilirler.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Beşten az madde üzerine çalışan borsalarda meslek komiteleri kurulmaz. Bu nevi borsalarda meclis, borsaya kayıtlı olanlar tarafından seçilir. Meslek komitelerinin görevleri tüzükte gösterilecek şekilde meclisce ifa olunur.

Borsaya tâbi maddeler

ELLİ İKİNCİ MADDE — Borsa kurulan yerlerde, hangi malların borsalarda alım ve satımının mecburi olduğu ve bunların en az miktarları, borsa meclisinin teklifi üzerine Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca tâyin ve tüzükte gösterilecek şekilde mahallerinde ilân olunur.

Borsanın bulunduğu yerin belediye hudutları içinde, borsaya dâhil maddelerin en az miktarlarının üstünde kalan miktarının alım ve satımının borsa dışında yapılması yasaktır.

Bâzı maddelerin, en geç muamele yapıldığı günü takibeden ilk iş günü içinde borsaya tescil ettirilmesi şartıyla, borsa yerinin dışında alınıp satılmasına meclisce önceden karar verilebilir. Ancak Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı borsalarece alınacak bu gibi istisnai kararları kısmen veya tamamen, geçici veya daimî olarak yürürlükten kaldırabilir.

Borsanın bulunduğu yerdeki tacirlerle memleket içi veya dışındaki tacir arasında yazışma veya telefonla yapılan alım ve satım muamelelerinin borsadan geçirilmesi mecburidir.

Ancak bu kabîl muamelelerde borsa tescil ücreti, akdin (Kabul) ile tamam olduğu yerdeki tarafça, o mahal borsasına ödenir.

Dış memleketlere yapılacak satışlarda borsa tescil ücreti alınmaz.

*Borsada alım, satım yapanlar:***ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE —**

a) Borsa komisyoncusu :

Kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım, satım yapanlara «Borsa komisyoncusu» denir.

b) Borsa ajanı :

Başkasının adına ve hesabına, vekil sıfatıyla, borsada alım, satım yapanlara «Borsa ajanı» denir.

c) Borsa simsarı :

Borsa alım, satımlarında yalnız aracılık yapanlara «Borsa simsarı» denir.

Bu unsurlar borsaya dâhil olmayan maddeler üzerinde borsa dışında iş yapabilirler.

Borsaya dâhil maddeler üzerinde borsaya kayıtlı olanların kendileri, kayıtlı olmayan müstahsil ve âmillerle yukarda gösterilenlerden başka kimselerin borsa içinde iş yapmaları yasaktır.

Komisyoncu, ajan ve simsarların Türk vatandaşı olması mecburi olup bunların görevleri, hakları, riayete mecbur oldukları kaideler ve tâbi olacakları şartlar ve haiz olacakları vasıflar tüzükte gösterilir.

Borsa komisyoncusu, ajan ve simsarlarının muamelelerden alacakları nispi ücret miktarı borsa meclisince tesbit, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca tasdik olunur.

Ajanların ve simsarların aylıkla da kullanılmaları caizdir. Bu takdirde aldıkları aylık ücretin miktarı borsa meclislerince tesbit olunur. Bu halde muamelelerden alınacak nispi ücret borsaya aittir.

Özel yönetmelikler

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ticaret borsalarında alım ve satım muamelelerinin nasıl yapılacağı yönetim kurullarınca hazırlanıp meclislerince tasdik olunacak özel yönetmeliklerde gösterilir.

Vâdeli muamele yapan borsaların tatbik edecekleri usuller tüzükte gösterilir.

*Borsaların gelirleri**Gelirler*

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Borsaların gelirleri şunlardır :

- a) Kayıt ücreti;
- b) Yıllık aidat;
- c) Muamele tescil ücreti;
- ç) Yapılan hizmetler karşılığı ücretler;
- d) Vesika harçları;
- e) Yayın gelirleri;
- f) Bağış ve yardımlar;
- g) Misil zamları;
- h) Para cezaları;
- ı) Türlü gelirler;
- i) Borsalarda ajanlık ücreti olarak alınan paralardan artanlar.

Kayıt ücreti ve yıllık aidat

ELLİ ALTINCI MADDE — Tüzükte gösterilecek usullere göre tesbit oluna-

çak dereceler üzerinden borsalara ilk kaydedileceklerden alınacak kayıt ücretiyle kayıtlı bulunanlardan tahsil olunacak yıllık aidat miktarı; yönetim kurulunca teklif ve meclislerce onanacak tarife ile tesbit olunur.

Fevkalâde dereceye girenlerin kayıt ücreti veya yıllık aidatları, sermayelerinin binde birini ve her halde 5 000 lirayı geçemez.

Derecelerini durumlarına uygun bulmyanlar tüzükte tesbit olunacak usuller dairesinde borsa meclislerine, meclis kararlarına karşı da birliğe itiraz edebilirler. Birliğin kararı kesindir.

Ücretler ve vesika harçları

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mahiyetleri ve neveleri tüzükte gösterilecek hizmetler karşılığı alınacak ücretler ve borsa yönetim kurullarınca onanacak vesikalardan alınacak tasdik harcı ve verilecek diğer vesikalardan alınacak harçların miktarları yönetim kurullarınca teklif, meclislerce tasdik olunur. Ancak tescil ücretine ait meclisce tanzim olunacak nispet tarifesi bakanlıkça tasdik olunur.

Aynı muamele için yalnız bir taraftan tescil ücreti alınır.

Huzur hakkı

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Borsaların yönetim kurulu üyelerine, iştirak edecekleri toplantılar için huzur hakkı verilip verilmemesi ve miktarı, yönetim kurulunun teklifi ile meclislerce kararlaştırılır. Meclis üyelerine verilecek huzur hakkı, meclisin teklifi ile birlik yönetim kurulu tarafından kararlaştırılır.

Uzuvların feshi

ELLİ DOKUZUNCU MADDE —

a) Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı, çalışmalarını meslekî ahlâk ve memleketin genel menfaatleriyle ahenkli olarak yürütmeyen veya görevlerini mevzuata göre yapmyan borsa uzuvlarını feshe karar verebilir.

b) Borsa meclisinin üçte ikisinin yazılı fesih talebi yerinde görüldüğü hallerde Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı uzuvları feshe karar verebilir.

Fesih kararı verildiği hallerde yeni uzuvlar seçilinceye kadar uzuvların vazifelerinin kimler tarafından yapılacağı Bakanlıkça tesbit olunur. Feshedilen borsa uzuvları yerine bu kanun ve tüzük hükümleri dâhilinde yenileri seçilir. Yeni seçilenler feshedilen uzuvların süresini tamamlar.

Lâğv ve tasfiye

ALTMİŞİNCİ MADDE — Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca lüzumsuzluğu anlaşılan borsaların lâğv ve tasfiyesine karar verilebilir.

Lâğvına karar verilen borsaların tasfiyelerinin ne suretle yapılacağı tüzükte gösterilir.

Bölüm : V

Türkiye «Ticaret odaları», «Sanayi odaları» ve «Borsaları» Birliği

Kuruluş

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Odalar ve borsalar arasında, bu kanunda ya-

zılı esaslara göre oda ve borsaların tekâmül ve inkişafını sağlamak maksadiyle, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından «Türkiye Ticaret odaları, Sanayi odaları ve Ticaret borsaları Birliği» kurulur.

Kuruluş şeklini tesbite Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir.
Birliğin merkezi Ankara'dır.

Birliğin görevleri

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Birliğin görevleri şunlardır :

- a) 22 nci madde dışında, odalarla odalar, borsalarla borsalar, odalarla borsalar arasında çıkacak meslekî ihtilâfları kesin olarak çözmek;
- b) Muhasebe ve muamelât yönetmeliklerini birleştirmek ve tasdik etmek;
- c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında, raporlar hazırlamak ve yönetim kurulu tarafından hazırlananları tetkik etmek;
- ç) Yabancı memleketlerdeki ticaret odaları ve borsaları tarafından tanzim edilen raporları tetkik ve Türkiye'yi ilgilendiren kısımları derleyip neşretmek;
- d) Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye komitesini kurmak ve işlerini yürütmek;
- e) Millî ve milletlerarası sergi ve panayırlara iştirak ve yabancı memleketler ticaret ve sanayi odalarının vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve ifa etmek, Millî ve milletlerarası meslekî teşekküllere üye olmak veya bu çeşit teşekküller kurmak, milletlerarası meslekî toplantılara iştirak etmek;
- f) Yabancı memleketlerdeki Türkiye veya Türk - yabancı ticaret ve sanayi derneklerine lüzumunda, genel kurul kararıyla yardımlar yapabilmek;
- g) Bu kanunla verilen sair görevleri yapmak ve ekonomi işlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Bakanlıklarca istenen mlûmat ve mütalâaları vermek;
- h) Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yerine getirmek;

Birliğin uzuvları

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Birliğin uzuvları şunlardır :

- a) Genel kurul;
- b) Yönetim kurulu.

Genel kurul

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Birlik genel kurulu, odalar ve borsalar meclisleri arasından üç yıl için tüzükte yazılı esaslara göre seçilecek birer veya ikişer kişiden teşekkül eder.

Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir.

Genel kurul, kendi üyeleri arasından bir başkan ve bir başkanvekili seçer.

Genel kurul en az yılda iki defa toplanır.

Genel kurulun görevleri

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Genel kurulun görevleri şunlardır :

- a) Birlik yönetim kurulunu seçmek;
- b) Muhasebe ve muamelât yönetmelikleriyle odalar ve borsalar tarafından hazırlanan hakem ve bilirkişi listelerinin sureti tanzimine ait yönetmelikleri tetkik ve tasdik etmek;

- c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında yönetim kurulunca hazırlanacak raporları tetkik ve tasdik etmek;
- ç) Yabancı memleketlerdeki Türkiye veya Türk - yabancı ticaret ve sanayi derneklerine yardım hususunda karar vermek;
- d) Genel kâtiplerin yönetmeliğini tetkik ve tasdik etmek;
- e) Odalar ve borsalar arasında iş birliği kurmak ve bunların tekâmül ve inkişafını sağlamak hususlarında lüzumlu görülecek tedbir ve kararları almak;
- f) Borsalarca tesbit olunacak genel kaide ve hükümleri tetkik ve tasdik etmek;
- g) Oda ve borsaların bütçelerinin tiplerini ve bütçelerin tanzim usullerini tesbit etmek;
- h) Birlik gider bütçesini kabul edip tasdik edilmek üzere bakanlığa sunmak (Bakanlık bütçeyi değiştirebilir.)

Yönetim kurulu

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Birlik yönetim kurulu, birlik genel kurulunun kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği 9 kişiden teşekkül eder. Ayrıca aynı miktarda da yedek seçilir.

Seçimlerde ticaret odaları, sanayi odaları ve borsaların temsili göz önünde bulundurulur.

Birlik yönetim kurulu kendi üyeleri arasından bir başkan ile bir başkanvekili ve muhasip üye seçer.

Birlik yönetim kurulu en az üç ayda iki defa, ihtiyaca göre ve başkanın çağrısıyla, her zaman toplanabilir.

Yönetim kurulunun görevleri

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Yönetim kurulunun görevleri şunlardır :

- a) 22 nci madde dışında, odalarla odalar, borsalarla borsalar, odalarla borsalar arasında çıkacak ihtilâfları çözmek;
- b) Muhasebe ve muamelâtta birlik ve beraberlik sağlamak üzere yönetmelikler hazırlamak ve genel kurula arz etmek;
- c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında rapor hazırlamak ve genel kurulun tasdikına sunmak;
- ç) Yabancı memleketlerdeki ticaret odaları ve borsaları tarafından yapılan neşriyatı takip etmek ve Türkiye'yi ilgilendirenlerden âzayı, lüzumunda Hükümeti haberdar edecek tedbirleri almak;
- d) Milletlerarası sergi ve panayırlara iştirak, yabancı memleketlerdeki ticaret ve sanayi odalarının ve borsaların vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve ifa etmek, millî ve milletlerarası meslekî teşekküller kurmak, milletlerarası meslekî toplantılara katılacak üyeleri seçmek;
- e) Bütçe dâhilinde sarfiyat yapmak;
- f) Oda ve borsaların fonlarını bankaya muntazaman göndermelerini sağlamak;
- g) Genel kâtiplik yönetmeliğini hazırlamak ve genel kurula sunmak;
- h) Bakanlıklarca istenen malûmatı vermek;
- ı) Bir yıllık faaliyet hakkında genel kurula rapor vermek;
- i) Türkiye'de ticari ve iktisadi kongreler tertip etmek;
- j) Yıllık gelir ve gider bütçelerini tesbit etmek ve genel kurula sunmak.

Genel kâtip

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Birliğin, yönetim kurulunca tâyin edilen ve muamelâtını tedvirle görevli bir genel kâtibi ile lüzunu halinde bir veya iki genel kâtip yardımcısı bulunur.

Genel kâtibin görevleri, birlik yönetim kurulunca hazırlanıp genel kurulca tasdik edilecek bir yönetmelikle tâyin olunur.

Genel kâtip yönetim kurulu ve genel kurulda oy sahibidir.

Sarfiyat

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Birlik bütçesinden sarfiyat, başkan veya başkanvekili ve genel kâtibin, genel kâtibin bulunmadığı halde muhasip üyenin müşterek imzasıyla yapılır.

500 liradan aşağı masraflar yalnız genel kâtibin imzasıyla yapılabilir.

Temsil ve imza yetkisi

YETMİŞİNCİ MADDE — Birlikleri, protokolda meclis başkanı veya başkanın tevkil edeceği, meclise dâhil, kimseler temsil eder.

Birliklerin hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Yönetim kurulu başkanları veya başkanvekilleriyle, diğer bir veya birkaç üyenin müşterek imzaları birliği ilzam eder.

Fonlar

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar odalar ve borsalarca ayrılmış olan fon paraları bu tarihten itibaren Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca gösterilecek Millî bir banka nezdinde, birlik namına, yeniden açılacak bir hesaba devrolunur.

Bu paralar, ancak odaların ve borsaların ve birliğin kuruluş maksatlarına sarfedilebilir. Sarf şekli tüzükte gösterilir.

Birlik bütçesinin fon ile münasebeti

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Birlik bütçesinin giderleri 28 nci madde ile açılan fon hesabından karşılanır. Ancak bu miktar, bütçenin taallûk ettiği yıl içinde, odalarca fon hesabına yatırılacağı tahmin edilen miktarın dörtte birini geçemez.

Fon hesaplarının birlikçe tutuluş şekli

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Her odanın ve borsanın fon hesabına gönderdiği para, o oda ve borsaya ait olup, birlikçe her oda ve borsanın hesabı ayrı ayrı tutulur. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından tasdik edilen birlik bütçesindeki gider, her oda ve borsanın o yıla ait bütçeleri nispetinde paylaşılır ve fondaki hesaplarından düşülür.

Birlik yılda bir defa, odalara ve borsalara hesaplarının durumunu bildirmekle mükelleftir.

«Ticaret ve sanayi odaları» halinde çalışmakta iken sanayicilerin müstakil oda kurmaları halinde ticaret ve sanayi odası hesabında biriken fonun % 20 si yeni kurulan «Sanayi odası» hesabına nakl olunur.

Bölüm : VI

*Müşterek hükümler**Disiplin cezaları, para zamları ve para cezaları**Disiplin cezaları*

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Odalar ve borsalar, üyelerine aşağıda yazılı disiplin cezalarını verebilirler :

- a) İhtar;
- b) Tevbih;
- c) Oda veya borsadan çıkarma;

İhtar ve tevbih cezaları yönetim kurulu tarafından verilir.

Bu cezalar için 15 gün içinde meclise itiraz edilebilir.

Meclisin kararı kesindir. Bu karar için idari ve kazai mercilere başvurulamaz.

Çıkarma cezası yönetim kurulunun teklifi ile meclis tarafından verilir. Bu ceza 15 günden az, bir yıldan fazla olamaz.

Oda veya borsa meclislerince verilen çıkarma cezası kararı ilgiliye tebliğ olunur. İlgili 15 gün içinde savunmasını yazı ile bildirir.

Meclis, kararında ısrar ettiği takdirde ilgili, bulunduğu mahallin ticaret dâvalarını görmekle vazifeli mahkemeye itiraz edebilir. Mahkemenin kararı kesindir.

Şu kadar ki, yargılama sonuna kadar meclis kararı uygulanmaz.

Çıkarma cezası, verildiği süreye muhassır olup bu süre içinde ticaret ve sanatın gerek doğrudan doğruya, gerek vasıta ile yapılmasını yasak eder. Bu yasağa riayet etmeyenler hakkında, kayıtlı bulunduğu oda veya borsaların yazılı isteği ile, Türk Ceza Kanununun 307 nci maddesi uygulanır.

Birlik kararlarına riayet etmeyenler

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Birliğin mevzuata uygun olarak aldığı kararlara riayet etmemekte ısrar eden oda ve borsaların lâğvı, birlik yönetim kurulu tarafından, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına teklif edilebilir.

Para zamları

YETMİŞ ALTINCI MADDE — 9 ncu ve 37 nci maddelerdeki kayıt mecburiyetini bir ay içinde yerine getirmiyenler odalar veya borsalar tarafından re'sen kaydedilirler.

Bunlar, kaydedildiklerinin kendilerine bildirilmesi tarihinden başlayarak bir ay içinde kayıt ücretlerini öderler. Kayıt ücretlerini vaktinde ödemiyenlerden bu ücret % 50 fazlasıyla alınır.

Yıllık aidatını o yılın Mart ayı sonuna kadar ödemiyenlerden bu aidat % 50 fazlasıyla tahsil olunur.

Borsaya dâhil maddelerden, borsaların, çalışma bölgesi içinde ve borsa yerinin dışında satılmasına müsaade olunan maddelerin satışlarının, bir iş günü sonuna kadar, tescil edilmemesi hallerinde yapılan muamelelere ait borsa ücreti, teamüle uyularak alıcı veya satıcıdan % 50 fazlasıyla tahsil olunur.

Ancak makbul mazeret halleri borsa meclisinin takdirine bırakılır, bu takdir kesindir.

Yukarı fıkralardaki cezalar için idari ve kazai mercilere başvurulamaz.

Borsa komisyoncusu, ajanı veya simsarı olarak kayıtlı olmadığı halde borsaya dâhil maddeler üzerinde, bu unsurların yapabileceği muameleleri yapanlardan bu muameleye ait borsa ücreti beş misli tahsil olunur.

Bu cezaya karşı bulunduğu yerin ticaret mahkemesine itiraz olunabilir. Mahkeme kararı kesindir.

Para cezaları

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Odalar veya borsalarca, mevzuata uygun olarak alınan kararlara riayet etmeyenlere ve Ticaret Kanununa göre tescil ve ilânı gereken değişiklikleri bildirmiyenlere yönetim kurullarının teklifi ve meclislerin kararıyla 25 liradan 200 liraya kadar ve tekerrürü halinde 200 liradan 1 000 liraya kadar para cezası verilir. 100 liraya kadar olan para cezaları kesindir. Bu miktardan aşağı ceza için idari ve kazai mercilere baş vurulamaz. Bu miktardan yukarı olan para cezalarına karşı, kararın bildirilmesi tarihinden başlayarak 15 gün içinde, ilgili oda ve borsanın bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine itiraz olunabilir. Mahkeme kararı kesindir.

Tahsilât

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kayıt ücretiyle yıllık aidat ve kesinleşen zamlarla para cezalarının tahsillerine ait odalarca verilen kararlar ilâm hükmünde olup icra dairelerince yerine getirilir.

Bölüm : VII

Yabancı veya Türk - yabancı ticaret ve sanayi dernekleri

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Türkiye ile aralarında ikamet ve adli salâhiyet sözleşmeleri akdedilmiş bulunan yabancı bir devletin uyruğunda olup Türkiye'de yerleşmiş bulunan ticaret ve sanayi erbabının, gerek kendi aralarında ve gerek Türk uyruğundaki ticaret ve sanayi erbabıyla karışık olarak, kuracakları ticaret ve sanayi dernekleri 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun 10 ncu maddesinde zikrolunan esaslar dairesinde teşekkül eder ve o kanunun hükümleri dâhilinde faaliyette bulunur.

Bölüm : VIII

Çeşitli hükümler

Teftiş ve murakabe

SEKSENİNCİ MADDE — Odalar, borsalar ve bunların birliği Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından teftiş ve murakabe olunur. Yurt içindeki yabancı veya Türk - yabancı ticaret ve sanayi dernekleri, yalnız ticari ve ekonomik çalışmaları bakımından, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve murakabesine tâbidir.

Uzuvlar ve memurlar hakkında takibat

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Odalar ve borsalar ve birlik paralarıyla para hükmündeki evrak, senet ve sair malları aleyhine suç işliyen ve bilânço, zabıtname, rapor ve diğer her çeşit kâğıt ve defter üzerinde suç mahiyetinde değişiklik yapan veya bunları kasten yok eden uzuvlara dâhil üyelerle, memur ve hizmetliler hakkında Devlet memurları hakkındaki ceza uygulanır.

Daire ve müesseselerden istenecek bilgiler

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Resmî daire ve müesseseler ve Devlet Ekonomi Kurumları ve diğer resmî teşekküller, sır olmamak ve bu kanunda gösterilen vazifelere taallük etmek şartıyla, odalar ve borsalar ve bunların birliği tarafından istenecek bilgileri vermekle mükelleftirler.

İflâs ve konkordato kararları

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — İflâs ve konkordato kararları, İcra ve İflâs Kanununun 166 ncı ve 300 ncü maddelerine göre mahallî ticaret odalarına ve sanayi odalarına ve borsalara bildirilir.

Odalar iflâs kararlarını birliğe bildirmek zaruretindedirler.

Muhabir ve fahri üyeler

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Yönetim kurulları, uygun gördükleri kimseleri, odalara ve borsalara «Fahri üye» yazabilirler.

Yönetim kurulları, memleket içinde odalar ve borsa teşekkül etmiyen yerlerde ve memleket dışında, kendileri için faydalı olabilecek kimseleri muhabir üye seçebilirler.

İç yönetmelikler

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Her oda ve borsa yönetim kurulunca oda veya borsanın iç teşkilâtını, iş bölümünü ve işlerin yürütülmesi şeklini gösterir ve meclislerce tasdikli bir iç yönetmelik yapar. Bu yönetmelikte işlerin yürütülmesine ait imza yetkileri de gösterilir.

Memur ve müstahdemlerin tâyinleri

SEKSEN ALTINCI MADDE — Oda ve borsa memur ve hizmetlilerinin tâyin, terfi, nakil, işten çıkarma muameleleri ve hastalık, ihtiyarlık, emeklilik ve ölüm sigortalarının yapılması şekli, işten ayrılma hallerinde verilmesi lâzımgelen tazminat miktar ve şekilleri tüzükte gösterilir.

Tâyini Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca yapılan borsa mensuplarının emeklilik muameleleri Emeklilik Kanununa göre yürütülür.

Baremden istisna

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Bu kanuna tâbi odalar ve borsalarla birlik, 3659 sayılı Kanuna tâbi değildir.

Ticaret sicili işleri

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Ticaret ve sanayi odaları ve ticaret odaları,

sanayi odaları, borsalar bulunmayan yerlerde ticaret sicili işlemleri mahallî belediyelere yapılır.

Aidatta zaman aşımı

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Odalar ve borsalara kaydolunmadığı anlaşılan tacir, sanayici, borsacı için içinde bulunulan yıl hariç olmak üzere, geçmiş üç yıldan evvelki yıllar için aidat tahakkuk ettirilemez.

Tahakkuk yılım takibeden yılım başından itibaren beş yıl içinde tahsil edilemeyen aidat ve munzam aidat zaman aşımına uğrar.

Bölüm : IX

Son hükümler

Kaldırılan mevzuat

DOKSANINCI MADDE — Geçici birinci madde gereğince oda ve borsaların intibakı için tâyin olunan sürenin hitamından itibaren, 655 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanuniyle eki ve Tüzüğü ve 1302 tarihli Umum Borsalar Nizamnamesinin ticaret borsalarına ait hükümleriyle 4355 sayılı Kanun ve Tüzüğünün ticaret ve sanayi odalarıyla borsalara ait hükümleri kaldırılmıştır.

Tüzük

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca, yayım tarihinden itibaren altı ay içinde, bu kanunun tatbik suretini gösteren bir tüzük hazırlanır.

Mevcut oda ve borsaların intibakı

GEÇİCİ MADDE 1. — Ankara, İstanbul ve İzmir Ticaret ve Sanayi Odalarıyla Ticaret Borsaları 91 nci maddede zikredilen bu kanuna ait tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay, diğer oda ve borsalar tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bu kanuna uymak mecburiyetindedirler. Bu süre içinde durumlarını uydurmayan oda ve borsalar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca fesih ve tasfiye olunurlar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Halen mevcut olan odalar ve borsalar durumlarını bu kanuna uyduruncaya kadar mevcut uzuvları, yeniden seçim yapılmaksızın vazifelerini görmeye devam ederler.

Halen mevcut yabancı ve Türk - yabancı Ticaret Odaları Cemiyetlerinin durumu

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yayımı tarihinde mevcut olan yabancı ve Türk - Yabancı Ticaret Odası Cemiyetleri bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde kendilerini bu kanunun 79 ncu maddesi hükmüne uydurmaya mecburdurlar.

Bu süre içinde durumlarını uydurmayanlar tasfiye edilirler.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yayımı tarihinden Gelir Vergisi esasına göre vergi tahsil edileceği yıla kadar geçen zaman içinde, aidat ve munzam aidat Kazanç Vergisi esaslarına göre tahsil olunur.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği yıldan sonra tahakkuk edecek aidat ve munzam aidatta, ait olduğu yılın vergi esasları uygulanır.

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Adalet, Ekonomi ve Ticaret Bakanları yürütür.

11 Mart 1950

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	9 . III . 1950 ve 1/444												
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11 . III . 1950 ve 4/224												
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<table><thead><tr><th>Cilt</th><th>Sayfa</th></tr></thead><tbody><tr><td>14</td><td>13</td></tr><tr><td>20</td><td>3</td></tr><tr><td>22</td><td>50</td></tr><tr><td>24</td><td>822</td></tr><tr><td>25</td><td>142:154,155:162,173:174,224:249</td></tr></tbody></table>	Cilt	Sayfa	14	13	20	3	22	50	24	822	25	142:154,155:162,173:174,224:249
Cilt	Sayfa													
14	13													
20	3													
22	50													
24	822													
25	142:154,155:162,173:174,224:249													